ԺԷ. դարի սկզբին՝ և ԾԱ (=1602) թուին յիշւում է «Սահակ եպս Հաւոց Թառեցի»(1), քիչ յետոյ՝ Շահաբասի արշաւանքի ժամանակ, Հաւուց Թառի առաջնորդն էր Մանուէլ եպիսկոպոս, Մելքիսեդ կաթողիկոսի կուսակիցն ու գործակիցը, որ սպանուեցաւ Գեղարդայ ձորում մի այրի մէջ 1605 թուին(2)։

Հաւանօրէն սորա յաջորդն էր Համազասպ եպիսկոպոս, վանահայր Հաւուց Թառի և առաջնորդ Երևանի, որի օրով 1618 թուին Մեսրոպ Խիզանցին նորոգեց 1214 թուի, Իգնատիոս գրչի ձեռքով գրուած աւետարանը, որ պահւում էր մինչ այդ ժամանակ «ի դուռն Ամենափրկչին եւ է ի ձեռն Համազասպ եպիսկոպոսին»(3)։

Սորա յաջորդն էր Մկրտիչ եպիսկոպոս՝ կուսակից Սահակ կաթուղիկոսի(4)։ Սորա կամ նախորդ Համազասպ եպիսկոպոսի ժամանակակից էր Հաւուց Թառում «ծաղկող» Խաչատուր քահանան(5)

Ապա, ըստ Դաւրիժեցու, Փիլիպպոս կաթուղիկոսը վանահայր է նշանակել Սիմէոն Ջուղայեցի գիտնական վարդապետին, միանգամայն և առաջնորդ Երևանի, ուղարկելով «ի վանս նոցա, որ է ի գաւառին Գառնոյ, անուամբ Ամենափրկչին, որ մականուամբ ասեն Հաւուց Թառ»(6)։ Նա Փիլիպպոսի աշակերտներից էր և ապա վարդապետ Յոհաննու վանքում և Էջմիածնում, հեղինակ քերականութեան, տրամաբանութեան և ուրիշ իմաստասիրական աշխատութիւնների(7)։ Դաւրիժեցուց զատ՝ նորա մասին գովասանքով են խօսում և ուրիշ ժամանակակիցներ(1)։ Նա միևնոյն ժամանակ և նկարիչ էր. Ստեփանոս Իլովացին իւր ձեռքով գրած N 1524 ձեռագիրը ծաղկել է տալիս նորան, յիշելով «նաեւ զՍիմէոն շնորհազարդ եւ քաջ բաբունի, ծաղկող եւ կազմող սորին»։ Էջմիածնի միաբաններից մէկը՝ Մովսէս «իմաստութե սիրող», 1648 թուին գրել է տալիս Դիոնեսիոս Արիսպագացու աստուածաբանութիւնը, յիշելով «եւ զոսկեզօծ նկարիչ զՍիմէոն վարդապետ»(2)։ Երևանում 1654 թուին, «եւ վերադիտողութե մերոյ գաւառի տն Սիմէօնի քաջ բաբունապետի Ջուղայեցւոյ անյաղթ փիլիսոփայի, որ նստի ի սբ մենաստանն Ամենափրկիչ ի ձորն Գառնոյ», գրուած է Տաթևացու (?) Հարցմունքը(3)։ Մեր ձեռքն է հասել Սիմէոն Ջուղայեցու մի ոտանաւոր «գրուատ»ը Հաւուց Թառի եկեղեցիների մասին, տարաբաղդաբար աղաւաղուած տգէտ գրչի արտագրութեամբ։ Նա բացի Կաթուղիկէ, Աստուածածին և սուրբ Յարութիւն եկեղեցիներից, յիշում է՝

Զանկակատունն որ ի յորջման,
Բարձրագումէթ երկնից նման.
. . . .
Սբ ժամատունն ահեղ զարման,
Խարսխէ յարկ հաստատեցան,
Հաստակառոյց ոյժ վիմարդեան
Կարծր վիմանց համայնման
Ծանրագումէգ հիացական։
Ի սբ ուխտիս ընդանրական
Խ. սեղան ի սայ եղան.
. . . .
Մեծ թագաւոր կայ աննման
Տիպ տերունոյն եւ տիրական,
Փրկիչ քաւիչ եւ աւգնական,

(1) Բանբեր. Գիտ. Ինստ. Ա. եւ Բ. 132։

(2) Առաքել Դաւրիժեցի. 1896. 17. 47. 298։ Ձեռ. Էջմ. N 519, 74ա. ընդարձակ յիշատակարան Շահաբասի արշաւանքի, արտագաղթի, նաեւ Մանուէլ Հաւուց Թառի եւ Գեղարդի Աստուածատուր եպիսկոպոսների մասին։

(3) Դաւրիժեցի. 298։ Ալիշան. Այրարատ. 357։

(4) Դաւրիժեցի. 235։

(5) Ձեռ. Էջմ. N 1792 նց։ Ձեռագիրը ժամագիրք է եւ Սաղմոս, գրուած 1628 թուին Ազարիա աբեղայի ձեռքով. յիշատակարանի վերջում աւելացրած է. «զծաղկաւղս սորա Խչատուր քհնյ, որ է Երեւանեցի, Հայոց Թռու. Ժզ շհի ծղկի հախ դվի»։

(6) Դաւրիժեցի. 235։

(7) Ձեռ. Էջմ. N 4064։ Յիշատակարանը հեղինակի ձեռքով գրուած տե՛ս Յաւել. 9։

(1) Զաքարիա Սարկաւագ. 35։ Ձեռ. Էջմիածնի N 1881|1742 (տե՛ս Յաւել. 10). նաեւ N 1858|1827։ Այս ձեռագրի հեղինակն է Սիմէոն Երեւանցի կաթողիկոսը, որ Պրոկղի Թարգմանութեան մասին խօսելուց յետոյ աւելացնում է. «Իսկ ի Ռճերդ թւոջն մերւ″մ Ջուղայեցի Սիմէօն գերիմաստ վրդպն, որ էր եպիսկպոս Գռնոյ, վերստին արր սմա զնոր լուծմունս, պրզ ոճով։ Նաեւ սոյնոյ վրդպիս է արրլ զքերականութին եւ տրամաբանութին ըս լեզուիս Հայոց»։

(2) Ձեռ. Էջմ. N 2503։

(3) Ձեռագրի N չեմ գտնում տարաբաղդաբար։